

Wát zijn wij mensen toch?

In verwondering hebben mensen ooit Psalm 8 in zich voelen opkomen en die tekst doorgegeven. God heeft hen gezien en tot partner gemaakt. Met verbazing hebben mensen Jézus ontmoet en hem aangehoord, en begrepen hoeveel hij met hen wilde delen, zussen en broers van Hem mogen wij zijn. Mens van het begin, mens als hij.

Als wij in deze kerk rondlopen tijdens de onlangs geopende Fototentoonstelling-Naarden komen we de mens tegen in alle mogelijke vormen. Van kwetsbaar tot trots, van zwak tot sterk, van gelukkig tot radeloos, van heel tot beschadigd. En wij zien de mens in alle mogelijke vormen natuur zijn en deel van de natuur uitmaken.

We zien de Scheveningse vrouw van Van Gogh, geconcentreerd bij haar werk, we zien de vrouwen uit onze tijd die misbruikt zijn en zichzelf niet meer kennen. We zien het landschap dat Ruijsdael schilderde en waarmee Nederlands landschap en Nederlandse luchten bekend werden tot in het walhalla van de schilderkunst, Italië, en we zien hoe een Nederlandse fotograaf, Saskia Boelsums, deze Nederlandse natuur op een moderne manier weet te vangen. Ze weet daarmee ook, zo verklaart de tekst van de tentoonstelling, onze ogen te vestigen op de problemen die er nu zijn met natuur en klimaat. En met haar indringende foto van koeien maakt zij een ander sentiment in ons wakker dan het 16^e eeuwse landschap met dieren dat er tegenover te zien is.

Jezus zei: "Als je mij liefhebt, houd je dan aan mijn geboden". En die geboden waren kort samen te vatten...

Dat wij als mensen heel veel geboden overtreden is duidelijk in de beelden hier om ons heen. Dit is onze wereld en wij zijn er deel van. Daar hoort de situatie van mensenhandel bij, oorlogsgeweld met psychische en lichamelijke gevolgen, vervuiling en vernietiging van ons landschap en het klimaat, mishandeling van dieren. We voelen ons er niet altijd schuldig aan of verantwoordelijk voor, maar verantwoordelijkheid helemaal afschuiven kan ook niet.

Jezus zei: "Als je God kent, woont hij in je". Het is volgende week pas Pinksteren, maar we weten het al. Hoe die goede Geest in ons kan leven. En wat dat voor verschil maakt. Maar al te vaak is de gastvrijheid in ons - voor die kracht van onbaatzuchtige liefde van korte duur. En dan gebeurt er wat we eigenlijk niet willen. En waarvan een deel van de foto's in de kerk deze weken getuigt.

Jezus zei: "Wie mijn geboden kent en zich eraan houdt, heeft mij lief." De samenvatting van Jezus' geboden voor ons is kort: "Heb God lief, jezelf en doe ook zo aan je naaste." De uitgebreidere versie kennen en respecteren we gelukkig ook nog steeds. Maar niet altijd. Niet doden, God niet beledigen, jaloezie niet leidend laten zijn.

Wat maakt dat ons voor mensen, voor christenen?

Jezus zei: "Op een keer zul je begrijpen dat ik in mijn Vader ben, dat jullie in mij zijn en dat ik in jullie ben." Dat we allemaal bij elkaar horen, vereend met elkaar, dat dat echt is en duurzaam. Maar zover is het nog niet. Omdat we daar, ieder afzonderlijk, én mét elkaar nog niet voor kiezen.

Toch willen we mensen zijn die die naam waardig zijn, die geen wat, maar een wie zijn. Die denken en vragen en geloven en twijfelen. Die niet alleen emoties hebben

maar ook een vrije wil, die die gebruiken en méer nog dan dieren als apen en olifanten alleen. Anders ook. En we maken structuren en afspraken, en bouwen muren en grenzen en hokjes. Dat lijkt het leven gemakkelijker te maken. Maar we gebruiken ze niet alleen, we misbruiken ze ook.

En soms zien wij mensen die niet in hokjes passen. In deze tentoon-stelling heten die mensen met een engelse term misfits. Dat klinkt nog iets kwalijker vind ik dan “buitenbeentje, de Nederlandse vertaling ervan. Een misfit hoort er niet alleen niet bij, bij de gangbare orde van hokjes, maar is ook minder geslaagd.

Wat een zegen om in een tijd te leven waarin we langzaam maar zeker de muren van hokjes zien afbreken. En zien dat we daar zelf aan bij kunnen dragen. Zoals de muren rond de lhbtqi gemeenschap. Er is vorige week binnen de PKN zelfs een liturgie-opzet uitgekomen om relaties van transgenders te zegenen. Langzaam schuiven de muren en soms trappen we ze om. Hokjes kunnen veilig lijken maar sluiten altijd mensen buiten en houden ook kwade gewoontes in stand.

Zoals we gewend zijn aan onze omgang met de natuur. En geneigd zijn haar te beheersen in plaats van te beheren (zoals in het Scheppings-verhaal gezegd wordt). Kijk naar onze vaak uiterst treurige omgang met dieren. Kijk naar het klimaat dat ons wel verrast, zoals dit weekend weer. Maar zijn we van plan onze behoefte aan elektriciteit te verkleinen om géen windmolens te hoeven plaatsen en de mensen rond de Evenaar niet tot een zekere dood te veroordelen? Kijk naar het plastic dat we gebruiken en dat elders in de wereld terecht komt. Er is veel op aarde dat zeker is van neergang en dood, maar plastic lijkt dat niet te zijn, en toch.

Wie zijn wij toch? Wij mensen, die met vallen en opstaan in God geloven, die Jezus willen volgen. Hij zou het ons niet doen...

We zijn geen wat, we zijn een wie. Mensen, van kwetsbaar tot trots, van zwak tot sterk, van gelukkig tot radeloos, van heel tot beschadigd. En God die ons maakte en wil heeft een relatie met ons, een verbond zeiden wij vroeger. Hij is ons trouw en zijn Kind ging ons in eeuwigheid voor en zijn Geest wil ons hart verwarmen en sterken.

Als wij dat geloven, wie zijn wij dan? Welke foto is een afbeelding van óns? Of nemen we zelf het initiatief en houden we alle touwtjes in handen – gebruiken wij onze vrije wil voor ons voordeel - en laten we ons fotograferen, zoals kán tijdens deze Fototentoonstelling, “in de stijl en het licht van Rembrandt”, als een welgestelde die de indruk wil wekken boven het aards gedoe te staan.

Jezus zei: “Wie mij liefheeft zal de liefde van mijn Vader en mij ontvangen, en ik zal mij aan hem bekendmaken.” In die eenheid is de kracht van liefde en gaat liefde door. Over grenzen en muren heen, in kleur en in zwart-wit, binnen en buiten de hokjes die we maakten. Nog niet overal op de wereld, maar soms, ergens, daar, en soms, even, hier.

Het gebod van liefde is een geschenk dat geneest. Het geschenk van toekomst. Amen.

2 juni 2019, Grote Kerk Naarden, ds. V.C. Lindenburg